

4. sabor Svjetskog zbora hrvatskih liječnika Osijek 1.-3. lipnja 1995.

Uvodna izlaganja

Uvodno izlaganje Predsjednika Organizacijskog odbora prof. dr. Antuna Tucaka

Drage kolegice i kolege, poštovana gospodo i prijatelji,

Dopustite mi da u ime Organizacijskog odbora otvorim ovaj četvrti po redu Sabor Svjetskog zbora hrvatskih liječnika. Zadovoljstvo i čast mi je pozdraviti na početku

* gospodina prof. dr. Matu Granića, potpredsjednika Vlade i ministra vanjskih poslova;

* gospodina prof. dr. Ivicu Kostovića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske;

* ministre u Vladi Republike Hrvatske - gospodu prof. dr. Andriju Hebranga, prof. dr. Branka Jerena i dr. Juraja Njavru;

* biskupa đakovačko-srijemskog msgr. Ćirila Kosa;

* predstavnike i zastupnike u Saboru Republike Hrvatske;

* predstavnike Vlade Republike Hrvatske;

* župane županija iz istočne Hrvatske;

* predstavnike Gradskog poglavarstva grada Osijeka;

* predstavnike Sveučilišta "Josip Juraj Strossmayer" iz Osijeka;

* predstavnike organizatora Sabora; predsjednika Svjetskog zbora hrvatskih liječnika, prof. dr. Ivu Baću, predstavnike AMAC-a, Sekcija medicinara, prof. dr. Žarka Dolinara, predsjednika Hrvatskog liječničkog zbora, prof. dr. Antu Dražančića, predsjednika Hrvatskog stomatološkog društva, prof. dr. Vjekoslava Jerolimova;

* predstavnike zdravstvenih institucija i ustanova iz republike Hrvatske i Herceg-Bosne;

* predstavnike HVIDRE;

* predstavnike sredstava javnog priopćavanja; kao i

* sve uzvanike i drage nam goste.

Gradu Osijeku, gradu velike prometne važnosti, gospodarskog, geopolitičkog i geostrateškog značenja,

naselja u prostoru i vremenu, koji naredne godine obilježava 800-tu godišnjicu spomena svoga imena, pripala je iznimna čast da kao grad heroj Domovinskog rata bude domaćin 4. sabora Svjetskog zbora hrvatskog liječnika.

Prvi sabor održan je na inicijativu prof. Ive Baće i ratnog ministra zdravstva, prof. dr. Andrije Hebranga još u vrijeme Domovinskog rata od 15. do 17. svibnja 1992. godine, u Frankfurtu. Osnovni cilj mu je bio: kako organizirano nastaviti pružanje pomoći Hrvatskoj, kako u humanitarnim akcijama, tako i u promociji naše mlade države u svijetu. Na sreću, naše organiziranje pokazalo se u ove 4 godine vrlo uspješnim. Liječnici iz dijaspore i domovine dali su ogromni doprinos masovno se organizirajući i pridonoseći napretku i afirmaciji Republike Hrvatske.

Kao što je Vama, nedvojbeno poznato, grad Osijek i istočna Hrvatska od samog su se početka uključili u borbu za slobodnu i nezavisnu Republiku Hrvatsku. U tom smislu dali smo svoj ogromni doprinos za opstojnost Lijepe naše. U istočnoj Hrvatskoj - u herojskom Vukovaru, Vinkovcima, Županji, Slavanskom Brodu, Pakracu, Novoj Gradiški i u Baranji... u tijeku Domovinskog rata agresor je želio doslovce pregaziti civilno pučanstvo, osobito one najugroženije: djecu, žene, trudnice, starce, bolesne i ranjene. Bila je to agresija koja je ljude prisilila na iseljenje, uništavala gospodarstvo, razarala domove, devastirala zdravstvene i znanstvene institucije i sakralne objekte, sustavno ih bombardirajući. Čitava naselja zbrisana su s lica zemlje, a gradovi su gotovo nepopravljivo razrušeni.

U ovom užasnom ratu protiv Republike Hrvatske vodio se - za kraj XX. stoljeća - nezamisliv, osvajački pohod, u kojem pojmovi poput Crvenog križa ili nepovredivosti humanitarnih i medicinskih institucija, a koji su duboko usađeni

u kulturu življenja civiliziranih zemalja, nisu imali apsolutno nikakva značenja. Naprotiv, upravo te institucije bile su izložene sustavnom i smišljenom barbarskom razaranju. Na sam grad Osijek tijekom Domovinskog rata, od rujna 1991. do svibnja 1992. godine, palo je u prosjeku dnevno dvije do tri tisuće razornih projektila iz teškog srbočetničkog dalekometnog artiljerijskog oruđa, a sama Klinička bolnica izravno je pogođena sa 365 granata! U Kliničkoj bolnici Osijek bilo je zbrinuto više od šest tisuća ranjenika, a registrirano je više od tisuću umrlih. Materijalna šteta u samoj Kliničkoj bolnici Osijek procjenjuje se na više od 50 milijuna njemačkih maraka.

Premda se grad Osijek, grad srednjoeuropske secesije i baroka, nalazi okružen privremeno okupiranim područjima u našoj državi, uspio se u posljednje dvije godine gotovo potpuno obnoviti, pa tako i Klinička bolnica, koja danas djeluje u, rekli bismo, gotovo normalnim uvjetima.

Naš Sabor održava se u obnovljenoj zgradi preko stotinu godina starog Hrvatskog narodnog kazališta, a koja je u proteklom ratu bila potpuno spaljena i uništena. Predavači na Saboru poznati su i priznati stručnjaci - liječnici iz dijaspore i iz domovine Hrvatske. Posebno bih istakao održavanje Okruglog stola s temom "Iskustva hrvatskih med-

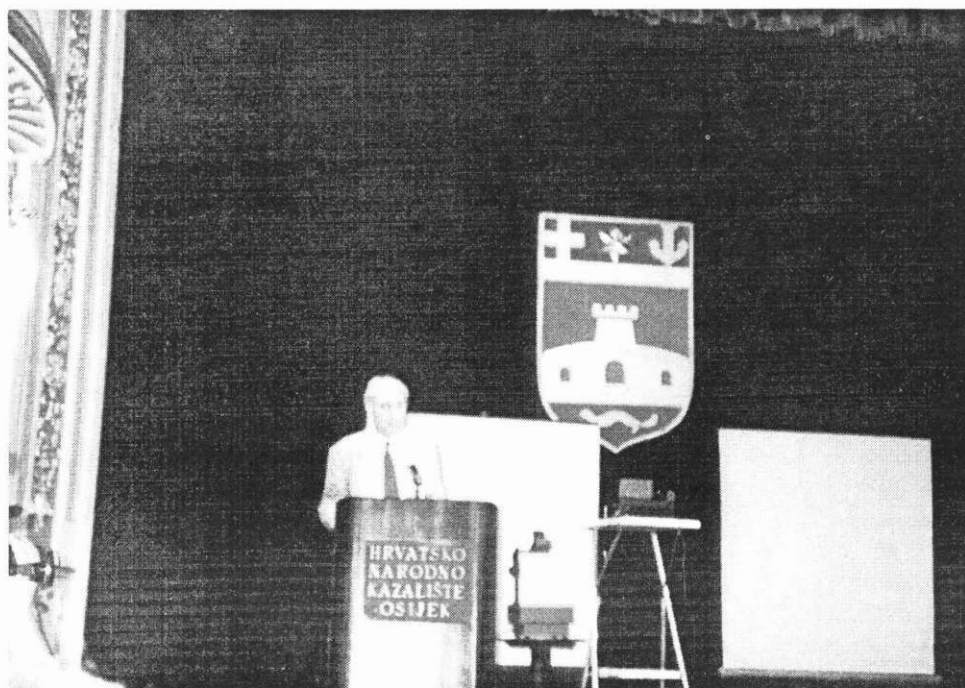
icinskih centara u vrijeme Domovinskog rata", gdje će svoja iskustva iznijeti liječnici iz bolnica, koje su zbrinule najveći broj ranjenih i mrtvih, a koje su bile najčešće razarane za vrijeme rata - Vukuvara, Osijeka, Slavenskog Broda, Splita, Mostara, Nove Bile, Tolise i Zagreba.

Na ovom Saboru sudjeluje više od 450 liječnika iz Amerike, Australije, Kanade, Europe i Domovine. Cilj nam je da objedinimo naše dosadašnje rezultate djelovanja, dogovorimo zajednički budući rad i pomoć Hrvatskoj i Herceg Bosni, ne samo u humanitarnom smislu, nego i u organiziranoj zdravstveno-stručnoj suradnji i povezivanju dijaspore i domovine Hrvatske. Vjerujem, da ovako divan odaziv potvrđuje naša nadanja i htijenja o daljnjem organiziranom radu, a sve za napredak i boljitak naše Domovine.

S ovog mjesta izražavam zahvalnost svim suorganizatorima, referentima i voditeljima rasprava, a posebice sponzorima, jer bez njihove pomoći jedan ovako značajan znanstveno-stručni skup, zasigurno, ne bi bilo uopće moguće organizirati.

Hvala, sa željom za ugodan boravak u Osijeku!

Predsjednik Organizacijskog odbora:
Prof. dr. sc. Antun Tucak

Prof. dr. Antun Tucak, predsjednik Organizacijskog odbora otvara skup

Otvaranje 4. sabora Svjetskog zbora hrvatskih
liječnika
Snimio: Dragutin Olvić "Glas Slavonije"

Pozdravna riječ ministra zdravstva prof. dr. Andrije Hebranga

Štovane dame i gospodo, kolegice i kolege, cijenjeni uzvanici i dragi domaćini.

Posebna mi je čast da mogu pozdraviti ovu veliku hrvatsku liječničku obitelj koja se evo po četvrti puta, u ovim teškim vremenima, sastaje s jednim jedinim ciljem a to je dogovor kako uskladiti pomoć svojoj jedinjoj domovini. Prisjećam se s ponosom prigode, kada smo se prije četiri godine susreli radi dogovora kako organizirati liječničku pomoć Republici Hrvatskoj. Bilo je to doba najžešće agresije na Hrvatsku, neposredno nakon što su srpski vampiri ispili prve kapi hrvatske krvi u nedalekom Borovom Selu. To nas je ponukalo da se okupimo kao inicijatori ovog današnjeg Zbora. Bilo je to u Hagenu, njemačkom gradiću, a domaćin nam je bio dr. Berislav Tomac. Temelje organizacije predložio nam je prof. dr. Bača i mi smo dogovorili organizaciju jednog velikog zbora, koji bi objedinio liječnike domovinske i iseljene Hrvatske. Željeli smo i na taj način pokazati i dokazati ono, što je više puta isticao i naš Predsjednik držve: "Samo zajedničkim snagama možemo krenuti u neravnopravnu borbu". Bilo je to vrijeme kada su liječnici, uključujući se u borbu za oslobađanje domovine, u borbu protiv agresije, morali raditi ne samo svoju struku. Oni su u isto vrijeme bili i ambasadori svoje domovine, glasnici slobodoumnih i domoljubnih ideja, oni su nam pomogli da dođemo do vrhovništva svake europske, američke i ostalih zemalja, oni su nam pomogli da širimo istinu. U isto vrijeme oni su bili i nositelji širenja temelja svog humanog liječničkog poziva jer su svijetu obznaneli i argumentirali nevidene zločine koji su počinjeni u hrvatskim bolnicama, nad bolesnicima i ranjenicima i na taj način najjasnije prikazali svijetu suštinsku razliku između agresora i branitelja.

Cilj organizacije Svjetskog zbora hrvatskih liječnika bio je promicati istinu o oslobodilačkoj borbi Hrvata.

Istovremeno cilj nam je bio povezati naše stručne aktivnosti za pomoć onima koji su stradali u ovoj okrutnoj agresiji. Objediniti svo naše znanje i stručnost, ali i pružiti pomoć domovini u obliku lijekova, sanitetskog materijala i medicinskoj opremi.

Kroz ove četiri godine Svjetski zbor hrvatskih liječnika je u potpunosti opravdao svoje postojanje. Kolege koje se nalaze sada ovdje iz svih zemalja i gotovo svih kontinenata svijeta pomogli

su svojim aktivnostima jednako onako kao što bi pomogli da su se u to vrijeme nalazili u samoj domovini. A nama u domovini ta je pomoć značila više nego što znače suhoparne brojke i podaci.

U oslobodilačkom ratu nije važno imati samo prvu liniju obrane. Za tu prvu liniju obrane treba puno ljudi, dobru organizaciju i neizmjerena materijalna sredstva. No jednako je važno i ono što se zbiva iza te prve linije i omogućava joj život. Zato svatko može naći svoje mjesto u obrani, bez obzira da li živi u Osijeku ili živi u Australiji. Mislim da je ovaj Zbor, kroz ove četiri godine, ne samo dokazao nego i pokazao kako se to radi.

Posebno mi je drago da se ovaj četvrti Zbor održava u Osijeku, gradu na samoj liniji bojišnice na kojoj je zaustavljen agresor. To je bila naša davna želja, jednostavno zbog toga što je Osijek jedan od simbola obrane Hrvatske i jedna od najtežih žrtava srpske agresije. Osijek je pokazao kako se treba organizirati u najtežim okolnostima u vrijeme kada sa svih strana četničke granate razaraju ono što je ljudska ruka stoljećima stvarala. Branitelji Osijeka pokazali su kako se organizacijom sveukupnih ljudskih potencijala dolazi do konačne pobjede. Čast mi je i ponos da sam bio svjedokom događaja tih dana, u ovom preljepom gradu na obali Drave, da sam bio svjedokom organiziranosti obrane, tih djela koja će ući u povijest. Ne mogu ovdje ne spomenuti organizaciju obrane koju je provodio današnji župan gospodin Glavaš, ne mogu ne spomenuti kolege u osječkoj bolnici, od ravnatelja prim. dr. Krešimira Glavine, prof. dr. Tucaka, prim. Janošia, dr. Pajtlera, sestre gospođe Tee Farkaš i desetaka i stotina drugih imena koji su bili, ne samo stup obrane, nego i ponos ovoga grada. Bolnica, praktično na prvoj liniji bojišnice, bila je prva meta razornih napada hordi koje ne znaju graditi nego samo rušiti. Sjetimo se 1991. godine kada su prve granate iz agresorske vojarne u neposrednoj blizini za cilj odabrale upravo bolnicu. Gađali su je isti oni koji su se u njoj rodili! Pokazali su tko su i što su, cijelome svijetu a ponajprije nama. Pokazali su da će taj rat biti najkrvaviji i najprljaviji rat u ljudskoj povijesti. No nisu mogli niti slutiti da će ih njihovi zločini otjerati u najveći i konačni poraz.

U cjelokupnoj obrani liječnički potencijali bili su nepresušni izvor stručnosti, organiziranosti i

Pozdravni govor prof. dr. Andrije Hebranga
Snimio: Dragutin Olvic "Glas Slavonije"

domoljubne snage. Ovaj Zbor je jedan od primjera što znači organizirati takav veliki potencijal. I zato sam ponosan da se četvrti Zbor održava u ovome ponosnom Osijeku, a vjerujem da će se ubrzo i jedan od slijedećih, održati u ponosnom Vukovaru.

S ovim riječima želim zahvaliti svim sudionicima što su iz daleka svijeta došli u Osijek, a siguran sam da će rezultati ovoga rada biti na dobrobit onome što smo si odabrali kao životni cilj: konačnom oslobođenju naše zemlje. Hvala!

Prof. dr. sc. Andrija Hebrang

Pozdravna riječ župana Županije Osječko-Baranjske gospodina Branimira Glavaša

Štovane dame i gospodo, štovana gospodo ministri hrvatske Vlade,

pozdravljam vas u ime Poglavarstva Županije osječko-baranjske i u svoje ime i izražavam iskreno zadovoljstvo što ste se danas okupili upravo ovdje u dvorani Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku. Okupili ste se u gradu simbolu obrane i hrvatskog otpora tijekom Domovinskog rata. Okupili ste se u gradu simbolu ratnog razaranja i ratnih strahota koje je naša domovina proživjela.

Hrvatski liječnici iz domovine i dvadesetak zemalja diljem svijeta odlučili su doći, evo, upravo ovamo, na prvu liniju istočnog bojišta. Vaš dolazak i ovaj znanstveni skup koji se održava u naredna tri dana predstavlja veliko priznanje za sve nas na bojišnici. Predstavlja priznanje hrabrim hrvatskim braniteljima i građanima koji su svoju sudbinu vezali sa svojim gradom, ali odaje duboko poštovanje tisućama poginulih hrvatskih branitelja i građana ovoga grada za vrijeme srpske agresije. Vaš dolazak odaje priznanje i Kliničkom bolničkom centru u Osijeku, koji je u Domovinskom ratu iznio veliki teret ravan teretu hrvatskih vojnika. Zahvaljujući odgovornom radu liječničkih ekipa iz našega grada, iz naše Kliničke bolnice, koje su pokazale veliku hrabrost i stručnost u spašavanju ranjenika, bili smo sigurni u pun uspjeh obrane.

Dragi prijatelji, vaš dolazak je priznanje za grad Osijek, za našu Slavoniju i za Hrvatsku. Stoga Vam se u ime Županijskog poglavarstva najiskrenije zahvaljujem što ste upravo naš grad odabrali za mjesto okupljanja i održavanja 4. sabora Svjetskog zbora hrvatskih liječnika.

Za vrijeme srpske agresije pučanstvo ovoga grada bilo je izloženo uništavanju i razaranja, ali nismo posumnjali u ispravnost onoga zbog čega smo krenuli u borbu za slobodu Hrvatske. Po prvi put u povijesti ujedinili smo se pod jednim hrvatskim simbolima, pod jednim hrvatskim državnim vrhovništvom, za jednu ideju, a to je bila slobodna Hrvatska. Po prvi put u povijesti hrvatski narod borio se pod jednim vrhovnim zapovjednikom u redovima jedne hrvatske vojske. Po prvi put ujedinila se domovinska i iseljena Hrvatska i rezultat nije izostao. Zahvaljujući našoj hrabrosti, odlučnosti, trudu i zalaganju, zahvaljujući jedinstvu čitavog našeg naroda, zahvaljujući jedinstvu hrvatske vojske nakon tisuću godina stvorena je domovina, stvorena je slobodna i nezavisna država.

U vremenu koje je pred nama, ovo je jedinstvo i dalje potrebno i neophodno u svim sferama i u svim porama života u Hrvatskoj. Vjerujem da u vremenu koje je pred nama dolazi ljepša i svjetlija budućnost hrvatskoga naroda. U danima koji su pred nama zasigurno slijedi i oslobađanje okupiranih dijelova Hrvatske, ulazak hrvatske vlasti na okupirane prostore i izlazak hrvatske vojske na međunarodno priznatu hrvatsku granicu. Tek tada kada to okončamo, tek tada kada to završimo, možemo reći da smo položili povijesni ispit. Stoga apeliram na Vas liječnike u domovini i svijetu da ostanete ovako složni i ujedinjeni i da nastavite raditi s istim angažmanom, s istom željom i energijom kao što ste to činili 1991. i 1992. godine na dobrobit naše domovine.

Vjerujem da, ako ostanemo ovako jedinstveni, taj rezultat zasigurno neće izostati. Najgore povijesne trenutke smo preživjeli, najgori trenuci, najteži trenuci povijesti jednoga naroda su iza nas. Sve ono što je ispred nas, puno je ljepše i svjetlije i jamči bolju budućnost i opstojnost i našeg naroda i naše države na hrvatskim povijesnim prostorima.

Grad Osijek je grad koji je proživio velika razaranja, ali i grad koji je ponosan na ono što ima, kao što je i ponosan na svaku onu žrtvu koju je dao za slobodu i dobrobit domovine. Ponosni smo na našu kulturu, ponosni smo na naše školstvo i na našu znanost, na naše Sveučilište. Osijek ima Sveučilište koje mu uz bogatu kulturnu tradiciju daje karakteristiku srednjeeuropskog grada, a Osječko-baranjska županija, zajedno sa svim slavonskim Županijama pomaže i pomagat će razvoju znanosti u istočnoj Hrvatskoj. Osijek ima i šport ravnopravno sa svim ostalim metropolama i velikim gradovima u Hrvatskoj, što također dodatno karakterizira slavonskog čovjeka. Želja nam je da se Osijek, Osječko-baranjska županija i naša Slavonija, zajedno, ravnopravno, rame uz rame, razvijaju s našom hrvatskom metropolom, glavnim gradom Zagrebom, kao i svim ostalim gradovima i regijama i svim ostalim dijelovima Hrvatske.

Dragi prijatelji, i Vaš današnji skup, okupljanje i Vaš rad naredna tri dana, idu u prilog ovoj mojoj tvrdnji da Osijek neće biti grad na prvoj liniji bojišta, nego će se u Osijek u potpunosti vratiti život u svim sferama i u svim porama.

Stoga, dragi prijatelji, još jednom izražavam zadovoljstvo što ste odabrali naš grad, što ste došli u naš grad.

Dobro nam došli, dobro došli u grad na istočnom bojištu. Ugodno se osjećajte u naredna tri dana vašeg boravka u našem gradu i pridružujem se

vašim željama i nadama da će 5. sabor Svjetskog zbora hrvatskih liječnika biti održan u Vukovaru.

Hvala!

Gosp. Branimir Glavaš
Župan Osječko-baranjske županije

Primanje kod župana Županije Osječko-Baranjske
gosp. Branimira Glavaša

Prof. dr. Mate Granić, potpredsjednik Vlade
Republike Hrvatske i ministar vanjskih poslova
govori na skupu o temi "Hrvatska i svijet".

Svjetski zbor hrvatskih liječnika

Već stoljećima čitavi naraštaji hrvatskog naroda napuštaju svoje domove da bi u tuđini osigurali svoj opstanak. Ostajala su pusta sela s ostarjelim, prorjedenim stanovništvom, bez podmlatka. Svako povijesno razdoblje u tom smislu nosilo je svoje posebno obilježje, da bi u posljednjih četrdesetak godina egzodus hrvatskog naroda dosegao svoj vrhunac. Među Hrvatima, iseljenim po cijelom svijetu, i njihovim potomcima nalazi se veliki broj zdravstvenih djelatnika. Izdržali su borbu za opstanak, za slobodan rad, za afirmaciju u novoj sredini, koja se je odvijala u razdaljenim stranama svijeta, u različitim uvjetima i mogućnostima. Zbog toga, a i drugih okolnosti, nužno je izostala jača međusobna povezanost među zdravstvenim radnicima, kao i njihove ustrajne veze s domovinom. No u teškim danima početka Domovinskog rata, kada je bio ugrožen i sam opstanak hrvatskog naroda, kada se je željelo uništiti obilježje njegovog kulturnog i civilizacijskog identiteta, prožeti smo osjećajem zajedništva jače no ikada. Digli smo se da svim mogućim sredstvima i akcijama pomognemo našoj Domovini.

U tom trenutku rođena je ideja o udruživanju po cijelom svijetu rasutih hrvatskih zdravstvenih potencijala: liječnika, zubnih liječnika, ljekarnika, veterinaru i drugih, u zajedničku djelatnost za pomoć Hrvatskoj, a posebno njenom zdravstvu.

Početkom rujna 1991. godine, uz podršku ministra Ministarstva zdravstva Hrvatske prof. Hebranga konstituiran je u Hagenu, u Njemačkoj, inicijativni odbor za osnivanje Svjetskog zbora hrvatskih liječnika koji bi kao neovisan i slobodan okupljao zdravstvene radnike i djelatnike izvan Hrvatske, zacrtao i provodio zajedničke programe i akcije, i da bi ostvarivao i težnje sveukupnog hrvatskog iseljništva. Dalje, to bi trebalo biti tijelo koje bi realiziralo povezanost među svojim članovima, a osobito sa Liječničkim zborom u Hrvatskoj. Članovi zbora bi svojim savjetima bili uz potrebe naših iseljenika. Prema svjetskim zdravstvenim i političkim organizacijama, Zbor nastupa kao slobodna i neovisna organizacija koja štiti interese hrvatskog naroda u domovini i u iseljništvu.

Nakon inicijativnog sastanka počelo se sa aktivnim radom, koji je bio usmjeren na okupljanje adresa, informiranje i prikupljanje članova diljem svijeta. Počelo se pisanjem svjetskim zdravstvenim organizacijama, političkim institucijama i državicima, osobito u vrijeme kulminacije Domovinskog rata, na svakodnevno kršenje Ženevske konvencije sa

strane agresora, te na posljedice tog kršenja. Naš rad u tom pravcu nastavili smo i dalje iako se težište prebacilo na Herceg Bosnu.

Krajem 1991. g. Zbor je registriran u Bremenu, u Njemačkoj, i vodi se kao dobrotvorno društvo. Po statutu SZHLJ je udruženje fizičkih i pravnih osoba, liječnika, zubnih liječnika i veterinaru, Hrvata ili stranih državljana hrvatskog podrijetla, kao i drugih nacionalnih pripadnosti, čiji je cilj unapređivanje hrvatskog zdravstva i omogućivanje istom pristup dostignućima svjetske medicine. Posebice mladim liječnicima treba omogućiti doškolavanje ili znanstveni rad u inozemstvu.

Svi dobrotvorni prihodi u ime našeg Zbora, bilo novčani ili materijalni, osim članarine, mogu biti oslobođeni poreskih nameta.

Glavna konstituirajuća sjednica i prvi Sabor svjetskog zbora hrvatskih liječnika održan je 16. i 17. svibnja 1992. g. u Frankfurtu/M. Na tom prvom Saboru bilo je nazočno oko 200 hrvatskih liječnika iz svijeta, koji su stigli iz raznih zemalja Europe, Australije, Kanade i Sjedinjenih Američkih Država, no najviše iz raznih gradova Njemačke. Skupu je također prisustvovalo dvadesetak liječnika iz Hrvatske.

Sabor su svojom nazočnošću uveličali predsjednik Hrvatskog sabora dr. Žarko Domljan, potpredsjednik Vlade prof. dr. Mate Granić, ministar zdravstva Republike Hrvatske prof. dr. Andrija Hebrang, njegov zamjenik dr. V. Jonke, predstavnik Hrvatskog liječničkog zbora prof. Vidaković, ambasador RH u Švicarskoj i Njemačkoj prof. dr. Zdenko Škrabalo i J. Ilić, dekan i prodekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, potpredsjednik Vlade RH prof. dr. Ivica Kostović i prof. dr. Matko Marušić.

Na Saboru su uglavnom potvrđeni prijedlozi članova Predsjedništva, a prof. Baća je od članova potvrđen kao predsjednik Zbora. CMJ (Croatian Medical Journal) je usvojen kao službeni časopis i javno glasilo Zbora. Sabor je prihvatio povećanje članarine, čiji bi jedan dio bio predviđen za nastavak tiskanja ovog redovnog časopisa.

U Frankfurtu su organizirane i radne jedinice sa različitim ciljevima djelovanja. Važno je napomenuti da je u Frankfurtu rođena inicijativa i organizirana radna grupa o oživotvorenju Svjetskog hrvatskog sabora, po uzoru na Židovski kongres.

Samo tijekom 1992. godine poslato je u ime Zbora 1850 pisama i 320 tekstova faxom a izvršeno je 420 telefonskih razgovora.

Zaključak frankfurtskog Sabora bio je uspostaviti kontakte s kolegama iz Domovine, a posebice u trenutku agresije na Hrvatsku, što bi, osim moralne podrške doprinijelo i organiziranoj pomoći hrvatskom zdravstvu. Zbog toga je za mjesto održavanja 2. Sabora 14. i 15. travnja 1993. g. izabran Zagreb, gdje je po prvi puta došlo do intenzivnih uzajamnih kontakata sa zdravstvenim djelatnicima iz gotovo svih područja Hrvatske. Kontinuitet suradnje sa zdravstvenim ustanovama i medicinskim institutima iz Domovine učvršćivan je proteklih godina u ozračju usklađene organizirane pomoći u vidu medicinskih potrepština i znanstvene suradnje, što je potvrđeno prošle godine u Puli, praćeno velikim interesom potrebe godišnjeg održavanja naših kongresa u Domovini. Zahvaljujući radnim grupama našeg Zbora realizirana je pomoć u medikamentima i medicinskom inventaru za područje Hrvatske te Bosne i Hercegovine, u vrijednosti od nekoliko milijuna njemačkih maraka i zbrinut je u njemačkim bolnicama veći broj teških ranjenika, što je osim indirektno pomoći našem zdravstvu, imalo i psihološku važnost među kolegama u stranim zemljama glede posljedica i dokaza ratnih strahota u našoj zemlji.

Pored specifične medicinske pomoći Domovini, radna grupa Svjetskog zbora "WACP Kinderhilfe" trudila se da djecu-ratnu siročad financijski pomognu putem kumstva, od 50-DM mjesečno. Ova je pomoć najvećim dijelom realizirana od stranih državljana posredstvom humanitarnih organizacija i Ministarstva za socijalnu skrb Republike Hrvatske. Na taj način pomaže se od početka rata oštećenim i prognanim obiteljima sa stalnim godišnjim deviznim iznosom od oko 100.000 DM, što odgovara ukupnom broju od 200 djece.

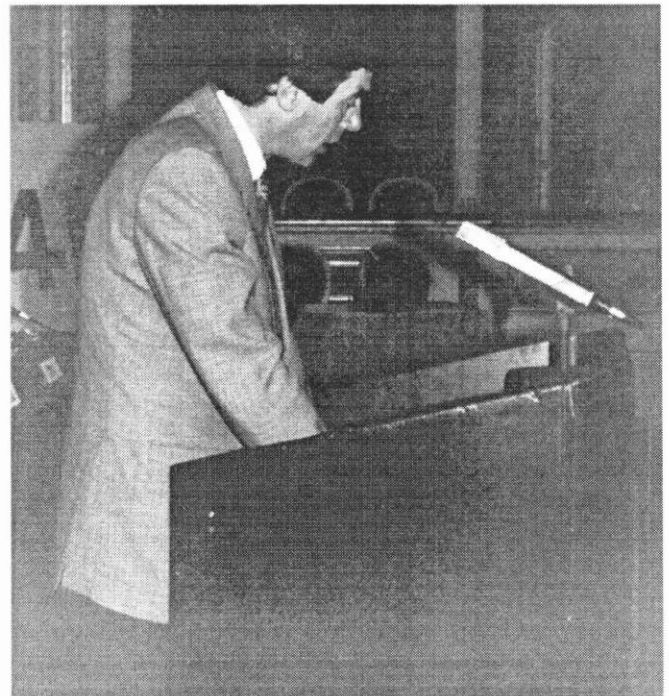
Osim ovih prioritarnih pomoći u danima agresije, djelatnost Zbora zamijećena je i na područjima koja su od važnosti za kontinuiranu edukaciju naših mladih kolega, što je rezultiralo u posjeti grupe studenata Medicinskog fakulteta u Zagrebu-CRO MSCl godišnjem skupu IFMSA, koji je održan u Brazilu, u kolovozu 1992. godine. Osim toga, omogućeno je doškolovanje nekoliko kolega iz Hrvatske, kao i hospitacija naših stručnjaka na nekim klinikama u svijetu. Dodijeljena je stipendija za dva studentska mjesta godišnje. Potrebe na ovom području su velike i nadamo se da ćemo u budućnosti uspjeti još više motivirati kolege iz Hrvatske za ovaj vid medicinskog unapređenja.

Aktivnost zbora odvija se i u posredovanju stručnog kadra u našim zdravstvenim centrima. U ljetnim mjesecima predviđena je stručna pomoć grupe stranih kolega iz Njemačke i Nizozemske Rehabilitacionom centru "Zlatni cekin" u Slavonskom Brodu.

Stomatološka sekcija našeg Zbora u tijesnoj je vezi sa Hrvatskim stomatološkim društvom, što je doprinijelo realizaciji intenzivne povezanosti sa kolegama iz dijaspore u vidu stručnih i znanstvenih priloga, što zasigurno pobuđuje interes kolega iz Domovine. Uspostavljena je također i znanstvena veza sa Klinikom i poliklinikom za čeljusnu kirurgiju Medicinskog fakulteta u Würzburgu, čiji je krajnji cilj, razmjena znanstvenih kadrova, svakako od edukativnog značenja za hrvatsku stomatologiju. Valja još spomenuti kontinuiranu financijsku pomoć Stomatološke sekcije našeg Zbora za uspostavu redovitog tiska našeg jedinog stručnog časopisa ASCRO.

Znakovito za naš zbor je njegova višeslojevitost djelatnost s primarnim ciljem međusobne strukovne povezanosti u obostranom interesu napretka hrvatske medicine. Kroz skoro četiri godine rada Zbor je dao važan doprinos na učvršćivanju zajedništva nas u svijetu i nas iz svijeta sa kolegama iz Domovine i tako smo svojim imenom djelovali na javno mnijenje u stranim državama. Sa svojih 360 članova Zbor je nadmašio sva očekivanja, osobito u pogledu zajedničkog povezivanja i razmjene znanstvenih izlaganja što se vidjelo u Puli a nadamo se da će se još bolje pokazati u Osijeku.

Predsjednik: Prof. dr. Ivo Baća
Tajnik: Dr. med. stom. Ivan Bokan

Prof. dr. Ivo Baća, predsjednik Svjetskog zbora hrvatskih liječnika pozdravlja skup

Sekcija medicinaru, stomatologa, farmaceuta i veterinara (MSFV AMAC - CH)

Sekcija medicinaru, stomatologa, farmaceuta i veterinara osnovana je 27. srpnja 1991. godine u vrijeme kada je započeo srpski osvajački rat u Hrvatskoj. Vijesti o razaranju naših bolnica, škola, crkava, groblja i kuća, o masakriranju i ubijanju civilnog pučanstva, okupila je hrvatske liječnike i stomatologe, koji su dogovorili ciljeve rada. To su: zdravstveno i socijalno zbrinjavanje hrvatskih građana u domovini, pružanje medicinske pomoći u područjima ugroženim ratom, nabave i slanja lijekova, medicinskih pomagala i instrumenata. U tom smislu valjalo se povezati sa Glavnim sanitetskim stožerom Hrvatske, hrvatskim sveučilištima i Hrvatskim liječničkim zborom u Zagrebu.

U razdoblju od srpnja 1991. g. do polovice 1992. godine poslano je u domovinu medicinske pomoći u ukupnoj vrijednosti od 2,8 mil. SFr. U to vrijeme Sekcija broji 167 članova. Naše pošiljke slane su na Sanitetski stožer u Zagrebu ili direktno u bolnice diljem Hrvatske, i nešto kasnije Herceg Bosne.

Suradnja s hrvatskim Sveučilištima omogućuje našim članovima da kao gosti profesori sudjeluju u nastavi i postdiplomskom studiju.

Sekcija MSFV-a djeluje u sastavu AMAC CH. Od ukupno 340 članova AMAC CH 167 su liječnici, stomatolozi, farmaceuti i veterinari. Sastajemo se dva puta godišnje, organiziramo stručna predavanja i dogovaramo se o našem budućem radu.

Našu pomoć financiramo dobrovoljnim prilozima kolega iz Sekcije. Ovisno od sakupljenog novca, pomažemo medicinskim ustanovama diljem Hrvatske. Jedan dio naše djelatnosti je i suradnja sa švicarskim kolegama. Udruga švicarskih pedijataru iz Züricha pomaže Klinici za dječje bolesti u Klaićevoj ulici u Zagrebu, zatim Zavodu za retardiranu djecu na Goljaku te preuzima 38 kumstava nad djecom ostalom bez roditelja. Udruga rendgenologa poslala je rendgenske aparate, veću količinu rendgenskih kasetu, filmova i razvijaa.

Danas Sekcija djeluje sa nešto manje financijske potpore naših kolega, pa je i pomoć domovini reducirana. Nas, kao i sve hrvatske udruge raseljene Hrvatske, pogađa smanjena motiviranost članova. No, siguran sam, bude li bila potrebna naša pomoć, opet će sve kolege aktivno i od sveg srca pomoći svojoj Hrvatskoj.

Dr. med. Vladimir Martinić
Voditelj Sekcije MSFV-a AMAC CH

Sudionici 4. sabora Svjetskog zbora hrvatskih liječnika u domjenku kod gradonačelnika grada Osijeka prof. dr. Zlatka Kramarića

Hrvatski liječnički zbor

Štovane kolegice i kolege, članovi Svjetskog zbora hrvatskih liječnika i Hrvatskog liječničkog zbora, dragi gosti!

Ovo je četvrti po redu sastanak Svjetskog zbora hrvatskih liječnika, a drugi po redu zajednički sastanak s Hrvatskim liječničkim zborom, "Joint-meeting". Prvi po redu Joint-meeting bio je održan prošle 1994. godine u Puli, gdje smo svojom nazočnošću naglasili hrvatstvo Istre, te prelijepo hrvatske pokrajine, koja je imala sreću da bude pošteđena od ratnih stradanja. Ove se godine IV. Joint-meeting održava u Osijeku, gradu junaku, koji se uz velike materijalne i ljudske žrtve odhrvao velikosrpskoj agresiji. Unatoč teškim gospodarstvenim prilikama u kojima živimo, Osijek je velikim dijelom obnovljen pa će se sudionicima sastanka pokazati u punom sjaju središta starog slavonske Hrvatske. Svjetski zbor hrvatskih liječnika je mladi ustroj hrvatskih liječnika koji žive i rade u inozemstvu. Utemeljen je 1992. godine na osnivačkoj skupštini u Frankfurtu, a članovi su mu liječnici Hrvati sa svih kontinenata. Utemeljen je sa ciljem što bolje povezivanja hrvatskih liječnika u dijasopori, kako bi što bolje pružili pomoć domovini u njenim najtežim danima, ne samo medicinsku već i inu podršku domovini u njenoj borbi za slobodu i neovisnost.

Hrvatski liječnički zbor je naša stara i tradicionalna liječnička organizacija. Od društvenih organizacija starija je samo Matica hrvatska, utemeljena 1842. godine. Zbor je jedno od najstarijih liječničkih društava u Europi. Samo njih nekoliko je utemeljeno prije Zbora, prije 1874. godine. Članstvo Zbora su od samog početka činili hrvatski liječnici, ne samo iz tadašnje Kraljevine Hrvatske i Slavonije te Dalmacije već i iz svih krajeva gdje žive Hrvati: iz Bosne, Hercegovine, Vojvodine, Slovenije. Danas su redoviti članovi Zbora, njih 7500 koji plaćaju članarinu, a najvećim dijelom su iz Republike Hrvatske, ali i brojni izvan granice Hrvatske. Nažalost, samo 10 od 1100 Hrvata liječnika, koji žive i rade u gotovo svim zemljama svijeta, danas su članovi Zbora. Otišli su tražeći normalne uvjete rada i napredovanja, što nisu mogli naći u domovini. Otišli su, prestali su biti članovima Zbora, a mnogi prije toga to nisu ni postali. Ustrajnim radom i svojom sposobnošću, postali su vrsni stručnjaci, viđeni građani u svojim sredinama, a mnogi su se vinuli u sam vrh svjetske medicine. Međutim, izgubili su vezu s medicinom u domovini, plodili su tuđe njive.

Svjetski zbor hrvatskih liječnika nesumnjivo je odigrao značajnu ulogu u okupljanju liječnika Hrvata izvan domovine. Vrijeme je da se povežu sa svojom maticom liječništva u domovini, s našim starim Hrvatskim liječničkim zborom. To se odnosi na članove Svjetskog zbora hrvatskih liječnika, a i još na brojnije, koji nisu članovi ni jednog ni drugog liječničkog zbora. Na taj način će biti obaviješteni o zbivanjima u domovinskoj medicini, a svojim prilozima pomagati razvoj domovinske medicine. Uvjeren sam da će naše zajedničko druženje u Osijeku biti nadasve korisno. Korisno radi izmjene iskustava i znanja, ali i radi još boljeg upoznavanja i prijateljstva. Za lijep ugođaj se pobrinuo naš osječki domaćin i organizator prof. Antun Tucak sa suradnicima.

Dogodine će se održati X. kongres hrvatskih liječnika u Zadru, Šibeniku ili Splitu. Prema dogovorima iz prošle godine, to će biti ujedno i peti Joint-meeting Hrvatskog liječničkog zbora i Svjetskog zbora hrvatskih liječnika. Nakon susreta u Zagrebu 1993., u Istri (Pula) 1994., Slavoniji (Osijek) 1995., nadamo se da će to biti velika manifestacija hrvatskog liječništva. Dalmatin-ska Hrvatska, njeni medicinski centri, bili su u domovinskom ratu žrtve agresije, ali i nenadomjestiva mjesta pružanja medicinske pomoći ranjenicima, svom domaćem pučanstvu, te stotinama i tisućama prognanika i izbjeglica. Tu svoju zadaću, unatoč brojnim teškoćama, izvršno su obavili. Dalmacija i Split su snažno medicinsko područje, fakultetsko središte u kolijevci hrvatske državnosti. Kongres će im biti ne samo hvala za učinjeno već i poticaj za budućnost.

Prof. dr. Ante Dražančić
Predsjednik Hrvatskog liječničkog zbora

Prof. dr. Ante Dražančić, predsjednik Hrvatskog liječničkog zbora pozdravlja skup

Prof. dr. Vjekoslav Jerolimov, predsjednik Hrvatskog stomatološkog društva pozdravlja skup

Predsjedništvo 4. sabora Svjetskog zbora hrvatskih liječnika

Hrvatsko stomatološko društvo

POČECI I RAZVITAK HRVATSKOG STOMATOLOŠKOG DRUŠTVA

Počeci stomatologije u Europi, pa tako i u Hrvatskoj, vezani su za djelatnost kirurga, magistara i brijača. Njihov rad sastojao se uglavnom u obavljanju prve pomoći, tj. vađenju zuba i stišavanju boli raznovrsnim tinkturama. Bilo je to tako sve do prve polovice 19. stoljeća. Već prema kraju 19. stoljeća pojavljuju se liječnici, koji nakon završenog studija medicine u inozemstvu (Beč, Graz, Padova, Budimpešta, Prag, Bologna), specijaliziraju stomatologiju na nekim od vanjskih učilišta. Uz ovakve stručnjake pojavljuju se i zubari, koji su diplomirali na tadašnjim visokim zubarskim školama u Švicarskoj, Njemačkoj ili Sjedinjenim Državama. Rad tadašnjih stručnjaka je uglavnom individualan, a javna stomatološka djelatnost povjerena je odabranim gradskim zubarima, koji su morali "...svaki dan opredeliti 2 sata besplatno viđanje i trganje zubah gradskim siromakom" (1).

Srazmjerno kratko vrijeme nakon osnutka Sбора liječnika Hrvatske i Slavonije (1874. godine), već nakon deset godina (1884. godine) nalazimo prvog zubnog liječnika u popisu članova tadašnjeg Zbora (2). U registru članstva Zbora od 1889. godine nalazimo već sedam, a 1890. deset zubnih liječnika (2,3).

Konačno dolazi i do povijesnog dana za hrvatsku stomatologiju. 20. prosinca 1903. godine utemeljena je Udruga hrvatskih stomatologa, koja se u svome radu ravnala po tada proklamiranim smjernicama (predsjednik dr. E. Rado):

1. Zadatak je da se javnim predavanjima i publikacijama upozna općinstvo s higijenom usta "...kako prevažnom granom obće higijene" i da joj se i u hrvatskim zemljama od mjerodavnih čimbenika važnost prizna.
2. Treba proizvoditi i u promet stavljati ispitane kozmetičke pripravke za njegovanje zuba i higijenu usta.
3. Siromašnim slojevima pučanstva, u prvom redu siromašnoj školskoj mladeži, zubi će se besplatno liječiti. U te svrhe Skupština odjeljuje jedan dio čistog dohotka.
4. Članom Udruge postati može samo zakonito priznati doktor sveukupnog liječništva, koji na području Hrvatske, Slavonije, Istre te Bosne i Hercegovine, obavlja praksu liječnika zubara (1). Ovakva Udruga djeluje do 1914. godine prestankom rada Zbora. Godine 1919. rad se nastavlja, ali je udruga organizirana pod nazivom Sekcija zubnih

liječnika (predsjednik dr. A. Pavelić). 1909. godine osniva se u Rijeci Stomatološko društvo za Hrvatsko primorje i stupa u suradnju sa Udrugom u Zagrebu.

U skladu s političkim promjenama i podiobama u tadašnjoj državi, Udruga mijenja ime u Društvo zubnih liječnika Savske banovine (predsjednik dr. Đ. Bocak). Do pred drugi svjetski rat zamjetna je aktivnost i u staleškim pitanjima, uz brojna stručna predavanja, pa se i uvelike raspravlja o odobravanju rada zubnih tehničara i dentista, što se reflektira i na formuliranje zakonskih odredbi toga doba. Ponovna promjena imena Udruzi događa se 1939. godine, kada se naziva Hrvatsko stomatološko društvo, čiji je predsjednik doc. dr. I. Čupar, od 1938. predstavnik u Svjetskoj stomatološkoj udruzi (FDI). Rad zamire tijekom drugog svjetskog rata, makar se pojedini članovi Društva povremeno sastaju.

Poslije rata, kako su nalagale društvene i političke promjene, Zbor i Društvo mijenjaju ime, pa nastaje Stomatološka sekcija Zbora liječnika Hrvatske (predsjednik prof. dr. I. Čupar). Aktivnost postupno raste, kao i broj članova, pa tako bilježimo 1954. godine 38, 1958. 77, a 1969. već oko 240 članova. U 1974. godini broj je narastao na 750 članova (4). Na stručni rad i brojnost u Selekciji odražava se činjenica da u Hrvatskoj od 1948. godine postoji visokoškolska nastava iz stomatologije u Odontološkom odjelu Medicinskog fakulteta. Pogotovo aktivnost raste nakon 1962., od kada postoji Stomatološki fakultet kao samostalna visokoškolska ustanova u Sveučilištu (2).

Osamostaljenjem i nastankom suverene države, Republike Hrvatske, nastali su uvjeti da se vrati naziv udruge u Hrvatsko stomatološko društvo Hrvatskog liječničkog zbora, koje 1992. godine postaje redovitim članom Svjetske stomatološke federacije, a broji 1890 članova (predsjednik prof. dr. V. Jerolimov).

DJELATNOST DRUŠTVA OD 1992. GODINE

Moderna stomatologija uopće, kao znanstvena i stručna grana medicine, započinje godine 1728., od objavljivanja djela P. Faucharda "Le chirurgien dentiste au traite des dents" a u našim prilikama treba smatrati značajnima publikacije, kao što su "Naši zubi" (A. Lobmayer, Zagreb, 1884.), "Zubi - popularna uputa za njegu i čuvanje zubi" (E. Rado, Zagreb, 1900.) i "Zubi i njihova njega" (E.

Spitzer, Varaždin, 1903.) (1,2,5). Posebno značenje u razvitku suvremene stomatologije u nas imade habilitacijski rad E. Radoševića pod naslovom "Problemi zubarstva u vidu fizikalne kemije" (1922.), te činjenica da je od te godine započela nastava stomatologije na Medicinskom fakultetu. Uz brojne radove i predavanja, posebno je u nas i u svijetu zapažena njegova monografija "Fiziologija i patologija zuba", tiskana u Zagrebu 1935. godine (5). Kasnije, pojavom autoriteta, kao što su bili I. Čupar i J. Kallay, a pogotovo nakon pedesetih godina kada su u nas školovani prvi stomatolozi, od kojih neki postaju nastavnicima Stomatološkog fakulteta i članicima Stomatološke sekcije Zbornice liječnika Hrvatske, - tiskane su brojne publikacije. Godine 1903. prigodom utemeljenja Udruge hrvatskih stomatologa, održan je znanstveni skup, na kojem se održalo niz predavanja o higijeni, četkicama i čišćenju zuba, te uopće o prevenciji zuba. Taj se može smatrati početkom budućih sve brojnijih i aktivnijih skupova, kasnije kongresa. Tako Udruga organizira 1906. godine I. hrvatsku higijensku izložbu, svega tri godine nakon slične, održane u Beču, pa tom prigodom tiska 10.000 brošura "O važnosti zubala i njegovoj njezi" (1). Hrvatski stomatolozi, članovi Sekcije, organizirali su 1933. I. kongres stomatologa u Crikvenici, te sudjelovali u suorganizaciji nekoliko kasnijih kongresa tadašnje države (5).

1933. J. Kallay preuzima uredništvo časopisa "Stomatološki glasnik", koji je do tada izlazio u Ljubljani, a uređuje i dva broja povremenog časopisa "Paradentoz" 1935. i 1936. (5). Uredništvo Stomatološkog glasnika 1937. godine preuzima I. Čupar. Časopis mijenja ime u "Folia Stomatologica", čije je uredništvo u Hrvatskom liječničkom domu. Volumene od 1937. i 1938. godine uređuje I. Čupar, dok ih 1939. i 1940. godine uređuje J. Kallay. Ovi su časopisi odigrali značajnu ulogu u razvitku stomatologije u nas, a izravno su vezani za aktivnost tadašnje Sekcije, kasnije Društva.

Poslije 1945. godine aktivnost Sekcije postupno raste, te se organiziraju skupovi i predavanja. Prvi veći skup (1. jugoslavenski kongres stomatologa) održan je 1952. godine. Kasnije su održana još dva takva skupa, u organizaciji stomatološke sekcije ZLH, s međunarodnim sudjelovanjem. Brojni su skupovi rezultat aktivnosti Sekcije, koji su se tradicionalno održavali, a neki su ostali i do danas. Tako su se bijenalno održavali simpoziji Slavonije i Baranje u Osijeku, zatim intersekcijski sastanci sa istovrsnom sekcijom Slovenskog zdravničkog društva, Hrvatski stomatološki dani u okviru "Medicine i tehnike" u Zagrebu. Godine 1974. organiziran je Simpozij stomatologa Hrvatske povodom 100-te obljetnice Zbornice liječnika

Hrvatske i 25-te obljetnice visokoškolske nastave stomatologije u Hrvatskoj, pod nazivom "Patologija i rehabilitacija stomatognatskog sustava". Do danas su ostali susreti "Alpe - Jadran" što se održavaju u Portorožu već 12 godina za redom, u suorganizaciji sa Slovenskom zubozdravniškom sekcijom" (SZD), a obuhvaćaju sudionike iz Italije, Austrije, Mađarske, Njemačke, Švicarske, Slovenije i Hrvatske. Također su već tradicionalni simpoziji "Novosti u stomatologiji", koji se održavaju u prosincu svake godine u Zagrebu.

Sekcija postupno stimulira otvaranje i rad ogranka po regionalnim podružnicama ZLH, pa tako od 1966. g. uspješno djeluje Ogranak za riječko-istar-sku regiju a od 1969. g. Ogranak za osječku, zatim 1970. g. splitsku, pa 1973. g. čakovačku regiju. Postupno se organiziraju ogranci i drugdje u Hrvatskoj (4).

Nakon niza godina (1966. godine), Stomatološka sekcija ZLH u sunakladništvu sa Stomatološkim fakultetom i Drštvom zubozdravstvenih radnika Hrvatske, osniva znanstveno - stručni časopis "Acta stomatologica Croatica" (urednik prof. dr. Z. Njemirovskij, te samo 2 br. 1968. god. prof. dr. D. Nikšić). Od 1989. g. urednik je tog časopisa prof. dr. V. Lapter.

Časopis je odigrao veliku ulogu u edukaciji stomatologa i u popularizaciji struke.

U ovom razdoblju Sekcija je odigrala iznimno značajnu ulogu u promicanju struke u Hrvatskoj, kao i izvan njenih granica, brinući se o stručnom i znanstvenom poslijediplomskom usavršavanju svojih članova. Razvitak aktivnosti Sekcije usko je vezan na razvitak visokoškolske nastave stomatologije, kako u sadržajnom tako i u personalnom smislu (2, 3).

DJELATNOST DRUŠTVA NAKON 1992. GODINE

Tijekom Domovinskog rata brojne su zdravstvene ustanove uništene ili oštećene, pa tako i brojne stomatološke ordinacije, a brojne su i na okupiranom području. Takvo stanje prouzročilo je brojne teškoće u pružanju stomatološkog liječenja i pomoći stanovništvu, borcima, prognanicima i izbjeglicama. Tako su već u rujnu 1991. godine brojni članovi Društva, privatni stomatolozi, u dogovoru s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske, pokrenuli aktivnost u pružanju besplatne stomatološke usluge borcima Zbornice narodne garde. Ujedno je prva ratna stomatološka ekipa, opremljena mobilnom ambulantom, otišla 15. studenoga 1991. u Letovanić, u Pokupskom, i u okviru saniteta 100-te brigade stjecala prva ratna iskustva. U Glavnom stožeru Republike Hrvatske imenovan

je 6. prosinca 1991. g. pročelnik za stomatologiju, pa se sustav ratnih stomatoloških ekipa razvio u veljači 1992., a činili su ga privatni stomatolozi, nastavnici Stomatološkog fakulteta i stomatolozi iz zagrebačkih domova zdravlja, inače svi članovi Društva. Odlazili su u Slavoniju, Liku, Baniju i Pokupsko u ciklusima po 14 dana, a također i u baze Hrvatske vojske Zagrebačke oblasti (6). U drugim područjima Hrvatske brojni su kolege stomatolozi bili angažirani u organiziranju i pružanju liječničke i stomatološke pomoći, a neki su i danas u povremenoj ili stalnoj službi (7).

Kako je naša domovina postala samostalnom i suverenom međunarodno priznatom državom, nastali su uvjeti da Hrvatsko stomatološko društvo zatraži prijem u Svjetsku stomatološku udrugu (FDI). Tako je 21. rujna 1992. godine, na zasjedanju Skupštine 80. kongresa FDI, Društvo primljeno u redovito članstvo, a 25. rujna ušlo u sastav Europske regionalne organizacije (ERO) FDI. To su povijesni trenuci za Društvo, koji ne znače samo čast i korist već i veliku obvezu. Na svim dosadašnjim kongresima FDI (Göteborg, Vancouver) i godišnjim sastancima ERO (Zürich, Budimpešta, Malta) bili smo nazočni, te izlagali svoja izvješća i sudjelovali u raspravi o relevantnim stručnim i organizacijskim pitanjima.

1993. godine Hrvatsko stomatološko društvo, sa Stomatološkim fakultetom i Stomatološkom poliklinikom kao sunakladnicima, osniva novi stručni časopis - "Hrvatski stomatološki vjesnik" (Croatian Dental Journal, urednik prof. dr. V. Jerolimov), namijenjen stomatolozima, zubnim tehničarima i stomatološkim sestrama, kao autorima i čitateljima. Takav je časopis dobra nadopuna znanstveno-stručnom časopisu "Acta stomatologica croatica", koji uspješno izlazi već tridesetu godinu.

Društvo učestalo organizira brojna stručna predavanja u Liječničkom domu i drugdje. Zadnjih nekoliko godina u svibnju organiziramo jednodnevni stručni simpozij, posvećen nekoj aktualnoj temi (ove godine u Opatiji o organiziranju, opremanju i vođenju privatne ordinacije; 1993. godine o higijeni i sterilizaciji u stomatologiji; 1994. g. AIDS i HIV infekcija u stomatološkoj ambulanti). U lipnju svake godine sudjelujemo u tradicionalnom stomatološkom susretu Alpe - Jadran u Portorožu, a "Novosti u stomatologiji" i dalje se održavaju u prosincu svake godine, na kojima odabiremo zanimljive teme iz različitih grana stomatologije. Od 2. kongresa Svjetskog zbora hrvatskih liječnika (1993. g.), sudionici smo spomenutog skupa, a od 1994. suorganizatori, s posebnom sjednicom određenom za stomatološku tematiku. Društvo je bilo suorganizator i 1. hrvatskog kongresa ortodontata, u Varaždinu 1993. godine. U studenom

1994. godine održan je 1. svjetski kongres hrvatskih stomatologa, na kojem je sudjelovalo oko 800 stomatologa iz Hrvatske, Hrvata iz dijaspore i pozvanih predavača iz inozemstva, uz brojne izlagače. Bilo je prezentirano 100 predavanja, od kojih 20 pozvanih predavanja inozemnih autoriteta, te 52 poster izlaganja. Kongres je održan u Godini oralnog zdravlja, pa je i glavna tema kongresa bila "Oralno zdravlje za zdravi život", što je bio moto WHO i FDI povodom Godine. Kongres je održan pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana. Među gostima kongresa bio je i predstavnik FDI, član savjeta FDI, predsjednik Europske regionalne organizacije FDI, predsjednik Njemačke stomatološke komore gospodin dr. Adolf Schneider, koji se je povodom otvaranja Kongresa obratio sudionicima izlaganjem u ime FDI, ERO i svoje osobno ime. Sadržaj i rezultati Kongresa, kao i okolnosti 900-te obljetnice zagrebačke biskupije, 325-te obljetnice Zagrebačkog sveučilišta, 90-te obljetnice Stomatološke udruge, te 45-te obljetnice visokoškolske nastave stomatologije, dugo će se pamtili i biti poticaj za ulaganje novih napora u našu struku.

Društvo, zajedno sa Stomatološkim fakultetom, prema zakonskim odredbama organizira utemeljenje Stomatološke komore. Upravo smo u završnoj fazi priprava za sazivanje Osnivačke skupštine komore. Vjerujemo da će osnivanje Komore označiti novo razdoblje u organiziranju i promicanju uspješnosti u struci, sukladno najboljim standardima u svijetu.

Hrvatsko stomatološko društvo, koje zastupa njegov predsjednik, aktivni je sudionik i suosnivač European College of Dentistry, na skupu u Londonu, u svibnju 1995. godine, s ciljem povezivanja Društava europskih zemalja, promicanje struke, te smanjenje stručnih, edukacijskih i organizacijskih razlika u stomatologiji među europskim državama. Vjerujemo da aktivnost Društva i pojedinih članova treba dalje poticati i razvijati. U zajedništvu sa Stomatološkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, uložili smo puno truda u promicanje stomatologije, kako unutar, tako i izvan granica naše domovine. Neki se rezultati našeg gledišta i napora već naziru, a za neke tek će vrijeme dati pravi sud.

ZAHVALA

Zahvalan sam kolegi dr. sc. Zvonimiru Kaiću, profesoru dentalne antropologije i povijesti stomatologije, na korisnim primjedbama i recenziji rukopisa.

Predsjednik:
Prof. dr. Vjekoslav Jerolimov

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i njegov doprinos u Domovinskom ratu

Povijesni prikaz

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu je osnovan relativno kasno, kada znamo da je prva medicinska škola u Europi nastala u Salernu potkraj IX. stoljeća. Najstarija medicinska škola u Slavenu je utemeljena u Pragu 1348. godine. Za Hrvate je posebno značenje imao bečki Medicinski fakultet, osnovan 1365. godine, te budimpeštanski, koji je osnovan u Trnavi 1769. godine, a zatim preseljen najprije u Budim, pa konačno u Peštu. Do sredine XVIII. stoljeća hrvatski se liječnici školuju većinom u Padovi, Beču, Bologni i Rimu, a poneki i u Parizu i njemačkim sveučilišnim središtima. Dr'avno pravne sveze Hrvatske s Ugarskom i Austrijom su tijekom stoljeća zacijelo imale utjecaja na razvoj visokoškolskih ustanova u Hrvatskoj, pa time i na kasno utemeljenje Medicinskog fakulteta u Zagrebu 1917. godine, na samom kraju razdoblja dr'avnopravnih sveza Hrvatske s Austrougarskom. No prvi pokušaj osnivanja medicinske škole u Zagrebu pripisuje se zagrebačkom biskupu i liječniku Jacobusu iz Piacenze, još u XIV. stoljeću (1343. do 1348. godine).

1790. godine je profesorski zbor zagrebačke Akademije uputio uzaludnu peticiju Hrvatskom saboru da bivšu isusovačku Akademiju upotpuni studijem medicine ili kirurgije. Tek je, međutim, 13. o'ujka 1869. godine u Hrvatskom saboru usvojen zakonski članak o utemeljenju Sveučilišta u Zagrebu. Prema prvom stavku spomenutog članka Sveučilište je trebalo imati četiri fakulteta: bogoslovni, pravoslovni - dr'avoslovni, mudroslovni i liječnički. Iako je, dakle, Sabor usvojio zakon o osnivanju Medicinskog fakulteta, na njegovu implementaciju trebalo je zbog administrativne inertnosti i raznih političkih opstrukcija, ali i nesloge oko koncepta organizacije, čekati punih 48 godina. Kao dan osnutka Medicinskog fakulteta u Zagrebu uzima se 17. prosinca 1917. godine, kada je odr'an "saziv I. konferencije nastavnika u predmetu predavanja za prvi semestar Medicinskog fakulteta" po odluci članova Zemaljske vlade i Odjela za bogoštovlje i nastavu. Nastava je započela 12. siječnja 1918. godine u auli Sveučilišta, nastupnim predavanjem suplenta anatomije Draga Perovića naslova "O smjeru nastavnoga i znanstvenoga rada u anatomiji".

Zagrebački nadbiskup i mecena Antun Bauer još

je 1909. godine darovao zemljište na Širokom brijegu (danas Šalata) za izgradnju Medicinskog fakulteta, a deset godina kasnije i prostor između Voćarske i Vončinine ulice.

Od samih početaka, zasnovan prema europskim mjerilima, Medicinski fakultet ih je slijedio i poštivao svih ovih 78 godina postojanja i u stručnom, znanstvenom i u nastavnom aspektu svog djelovanja. Najbolji dokaz tome je činjenica da su diplomirani stručnjaci zagrebačkog Medicinskog fakulteta nekad bili i još danas jesu istaknuti liječnici, znanstvenici i nastavnici najuglednijih europskih i svjetskih zdravstvenih, znanstvenih i nastavnih institucija.

Aktualna kretanja

U općoj strategiji hrvatske dr'ave da se, poštujući svoje duhovne i materijalne osobitosti, prilagodi i slijedi europske standarde, i Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu je pomno pratio promjene u sustavu dodiplomske i poslijediplomske nastave studija medicine u Europi i svijetu. Ove su, pak, promjene dio opće preobrazbe sveučilišta kao institucije u Europi i svijetu. Načelno se može reći da je u svijetu, a posebno u Europi, sveučilište počelo polako napuštati ulogu svojevrsnog socijalnog tampona, ulogu koju je preuzelo nakon Drugog svjetskog rata, s akcentuacijom nakon burne sveučilišne 1968. godine. Temeljeći svoju transformaciju na tržišnoj ekonomiji i pluralizmu vlasničkih interesa, sveučilište u svijetu, a posebno u Europi, ponovno postaje elitistička institucija u pozitivnom smislu te atribucije. Prepoznavajući ove svjetske tendencije, Medicinski fakultet je zadnjih godina elitizam, ali ne onaj u smislu preferencije viših socijalnih kategorija, nego elitizam u aspektu vrsnoće i kakvoće, istaknuo kao svoju dugoročnu strategiju. Tom cilju je prilagođena i preobrazba nastavnog procesa, koja je započela prije pet godina uvođenjem šestogodišnjeg studija, s ukupnom satnicom od oko 5500 sati. Slijedeći smjernice Svjetske i europske federacije za medicinsku edukaciju, u ovoj preobrazbi je Medicinski fakultet postavio u dodiplomskoj nastavi naglasak na 1) kontroli i restrikciji broja upisanih studenata, 2) integraciji praktičke i teoretske nastave, 3) supstituciji posebnih predmeta s integriranom nastavom, 4) integraciji pretkliničkih i kliničkih predmeta, 5)

forsiranju aktivnih oblika nastave, 6) promicanju načela i prakse autodidaktike, te 7) uvađanju tutorskog, odnosno mentorskog sustava. Razrađen je sustav postupnog prijelaza na pismene test-ispite, u početku po tipu višestrukog izbora, a diplomatska radnja se kani zamijeniti stratificiranim završnim ispitom, koji će vrednovati ne samo znanje nego kliničku kompetenciju i medicinsku kulturu.

Slična preobrazba postupno se ostvaruje i na razini poslijediplomske nastave, a osnovu joj čine donešeni zakoni o visokom školstvu i znanosti. Umjesto velikog broja poslijediplomskih studija, planira se uvađanje samo tri, i to po jednog iz područja temeljnih medicinskih znanosti, kliničke medicine i javnog zdravstva, dok bi ranija raznovrsnost bila nazočna u velikom broju smjerova i velikom broju opcijskih i izbornih sadržaja. Dihotomijom poslijediplomskih studija i smjerova na stručne i znanstvene, omogućit će se i njihovo uključivanje u kliničkim disciplinama u programe specijalizacija, shodno rješenjima Ministarstva zdravstva. Od posebnog značenja će biti tečajevi trajne edukacije liječnika, nakon što će osnutkom liječničke komore u svrhu licenciranja i relicenciranja biti potrebno podastrijeti dokaze o stručnom usavršavanju.

Kako se Zakonom o visokim učilištima predviđa veća uloga sveučilišta pri vođenju interfakultetskih, tzv. sveučilišnih studija, Medicinski fakultet će ponuditi svoje specijalizirane programe, kao što su, na primjer, neuroznanosti, imunologija i onkologija. U okviru Medicinskog fakulteta pri ustrojbenoj jedinici "Škola zdravlja Andrija Štampar", uspješno godinama djeluje Zavod za unapređenje nastavne tehnologije, koji je okosnica interakcije nastavnika i studenata Medicinskog fakulteta na zajedničkom zadatku poboljšanja kvalitete nastavnog procesa u metodološkom i tehnološkom pravcu.

Najveći investicijski zahvat Medicinskog fakulteta, koji je počeo 1990. godine, je izgradnja zgrade temeljnih medicinskih znanosti na Šalati, s Hrvatskim institutom za istraživanje mozga kao središnjim sadržajem. U posljednjem desetljeću ovog stoljeća, koje je na međunarodnoj znanstvenoj razini proglašeno dekadom mozga, konceptualno je ovaj Institut zamišljen kao mjesto integracije temeljnih i kliničkih neuroznanstvenih disciplina. Istraživači su okupljeni oko međunarodno prepoznatih istraživačkih skupina, koje imaju veći broj mlađih znanstvenika na edukaciji u inozemstvu, a istodobno su kompetitivni za projektne zadatke na međunarodnom planu. Izgradnja zgrade temeljnih medicinskih znanosti i Hrvatskog instituta za istraživanje mozga u ovom kontekstu jasno ukazuje na znanstvenu orijentaciju Medicinskog fakulteta. Za proteklih pet godina Medicinski fakultet je

ostvario značajne kontakte s odgovarajućim fakultetima Europe i Sjeverne Amerike. U ovoj suradnji ključnu ulogu su imali i imaju istaknuti nastavnici i znanstvenici iz hrvatske dijaspe, udruženi u Alma matris alumni Croaticae, te naši gosti nastavnici.

Medicinski fakultet u Domovinskom ratu

Razdoblje svojeg postojanja i djelovanja, na koje je Medicinski fakultet posebno ponosan, je vrijeme Domovinskog rata. Ne može se govoriti o ovom razdoblju a da se ne spomene da su spiritus movens organizacije Medicinskog fakulteta u vremenu neposredno pred samo izbijanje rata i tijekom rata bili profesori i dekani Medicinskog fakulteta Mate Granić i Ivica Kostović.

Pod njihovim vodstvom i autoritetom još su početkom 1991. godine dostavljene sve relevantne informacije s preciznim planom pojedinih sektora, posebno sudsko medicinskog, farmakološkotoksikološkog i informativno-istraživačkog Ministarstvu zdravstva Hrvatske na čijem je čelu bio ključni čovjek organizacije zdravstva u ratnim uvjetima, također profesor Medicinskog fakulteta u Zagrebu Andrija Hebrang. U suradnji s Ministarstvom zdravstva, Medicinski fakultet je organizirao seminar o organizaciji zdravstva u ratnim uvjetima, a još u srpnju 1991. godine organizira prijevod i tisak suvremenog udžbenika Ratne medicine. U kabinetu vještina Medicinskog fakulteta organiziraju se tečajevi iz prve pomoći za studente medicine, liječnike i laike, a u Zavodu za unapređenje nastavne tehnologije nastavnici Medicinskog fakulteta izrađuju video materijal s tom tematikom, koji se distribuira svim zdravstvenim ustanovama i vojnim jedinicama.

Ministarstvo zdravstva osniva Krizni štab, prvi na razini ministarstava, u koji ulaze s posebnim zadacima mnogi nastavnici Medicinskog fakulteta. Organizirano prikupljanje lijekova i sanitetskog materijala, te aktivno sudjelovanje u zbrinjavanju ranjenika, dalje su aktivnosti u kojima se angažiraju nastavnici Medicinskog fakulteta i sve nastavne baze Medicinskog fakulteta.

Aktivnosti Odjela za informiranje i istraživanje Ministarstva zdravstva i Glavnog sanitetskog stožera su jedno od najznačajnijih područja rada pretkliničkih asistenata i dijela kliničkih asistenata, te studenata Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U početku se prikupljaju isključivo medicinski podaci, a zatim i podaci o ranjenim i mrtvim osobama, zarobljenicima, nestalim, iskazima oslobođenih zarobljenika, podaci o izbjeglim i prognanim osobama, o kršenjima međunarodnog humanitarnog prava i kršenju 'enevskih konven-

cija, o napadima na medicinske i zdravstvene ustanove i djelatnike, o stradanjima djece, te podaci o masakrima i masovnim smaknućima.

Za svaki od navedenih ciljeva prikuplja se sva dostupna građa. Podaci se obrađuju i pohranjuju u zasebne baze podataka. Odjel je izdao čitav niz tiskanih materijala u svrhu informiranja domaće i svjetske javnosti. Tako je izdano i razaslano preko 4000 stranica kraćih izvješća. Napravljen je veći broj video kazeta o stradanjima civilnog pučanstva u ratu protiv Hrvatske. Posebno valja istaći veliku monografiju "Mass killing and genocide in Croatia 1991/92: a book of evidence", koja je tiskana u lipnju 1992. godine. Ona predstavlja prvi cjeloviti i iscrpni prikaz stradanja civilnog pučanstva Hrvatske u ovom ratu. U dva tematska broja časopisa *Croatian Medical Journal*, koji na engleskom jeziku izdaje Medicinski fakultet u Zagrebu, i u brojnim pojedinačnim člancima svjetska je medicinska javnost obaviještena o stradanjima zdravstva Hrvatske. Određeni podaci prikupljeni u Odjelu za informiranje redovito se dostavljaju Vladi i ministarstvima Republike Hrvatske, kao i brojnim međunarodnim organizacijama. Materijale Odjela su redovito koristili i članovi raznih povjerenstava i pregovaračkih timova.

Ovim nije ni izdaleka iscrpljena lista aktivnosti

koje je Medicinski fakultet, kako i priliči ustanovi ovog ranga i važnosti, promptno i samoprijegorno učinio tijekom Domovinskog rata. Sve navedene aktivnosti su i danas prisutne u radu Medicinskog fakulteta. Upravo se u dodiplomsku nastavu, u suradnji s Ministarstvom zdravstva i obrane, uvadaju predmet Ratna medicina.

Fakultet, kao uostalom i sve institucije, čine ljudi, a o ljudima sudimo po njihovim djelima. Konstanta djelovanja Medicinskog fakulteta tijekom ovih 78 godina postojanja uvijek je bila planiranje i dugoročna strategija s jedinim ciljem stvaranja kvalitetnog zdravstva u Hrvatskoj kroz dostatan broj i visoki kvalitet liječnika.

LITERATURA

1. Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1917.-1992. Medicinski fakultet Zagreb, 1992.
2. Kostović I., Judaš M. (eds). *Mass killing and genocide in Croatia 1991/92: a book of evidence*. Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada, 1992.
3. *Croatian Medical Journal* 1992;33 (War Suppl 1)
4. *Croatian Medical Journal* 1992;33 (War Suppl 2)
5. *The Medical Testimony of the Vukovar Tragedy*. Zagreb: *Croatian Medical Journal* (special issue), 1992.

Dekan Medicinskog fakulteta
Prof. dr. Niko Zurak

Prof. dr. Žarko Dolinar pozdravlja skup u ime AMAC - sekcija medicinara

Prim. dr. Pero Jelčić, predsjednik Hrvatskog liječničkog zbora Herceg Bosne pozdravlja skup

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku danas

Sveučilište u Osijeku utemeljeno je 31. svibnja 1975. godine. Tijekom svoga dvadesetogodišnjeg postojanja Sveučilište je brojilo od osam do osamnaest članica.

Sada je Sveučilište ustrojeno prema Zakonu o visokim učilištima i Statutu (1994.), a u svom sastavu ima: Ekonomski fakultet, Elektrotehnički fakultet, Građevinski fakultet, Pedagoški fakultet, Poljoprivredni fakultet, Pravni fakultet, Prehrambeno-tehnološki fakultet u Osijeku i Strojarski fakultet u Slavonskom Brodu, te ustanove Gradsku i sveučilišnu knjižnicu i Studentski centar u Osijeku.

Temeljna djelatnost Sveučilišta je znanstveno-nastavna. Na osječkom Sveučilištu studira u školskoj 1994./95. godini ukupno 7.000 studenata, od čega 6.400 redovnih i 600 izvanrednih studenata. Od osnivanja fakulteta do danas je diplomiralo ukupno 18.500 studenata. Na prvu godinu studija upisuje se svake godine oko 2.000 redovnih i 500 izvanrednih studenata.

Na osječkom Sveučilištu, od osnivanja poslijediplomskog studija do danas, magistriralo je 350, a doktorat znanosti steklo je 107 znanstvenika.

Na Sveučilištu znanstveno-nastavnu djelatnost obavlja blizu 500 djelatnika, od kojih 370 ima znanstveni stupanj doktora ili magistra znanosti. U obavljanju administrativnih i ostalih poslova sudjeluju i ostali djelatnici, njih 300, od kojih je 20% s visokom stručnom spremom. Osječko Sveučilište preko svojih ustrojbenih jedinica ostvaruje suradnju s drugim institucijama u zemlji i inozemstvu (Sveučilištem u Augsburgu, Sveučilištem u Gdanjsku, Sveučilištem "Janus Panonius" u Peču, Visokom strukovnom školom u Pforzheimu, Visokom školom u Bremenu, Sveučilištem agrarnih znanosti u Kesztekyi, Sveučilištem "Martin Luther" u Halleu i Sveučilištem za poljodjelstvo u Beču).

Školsku godinu 1991./92. Sveučilište u Osijeku je započelo u ratnim uvjetima.

Agresija tzv. jugoslavenske narodne armije i velikosrpskih i crnogorskih ekstremista započela je u srpnju 1991. godine. Razara se Poljoprivredni i Prehrambeno-tehnološki fakultet, koji se nalaze na rubnim dijelovima grada, u neposrednoj blizini neprijateljskog uporišta Tenja.

S izravnim pogocima oštećuje se Ekonomski fakultet, Pravni, Elektrotehnički, Pedagoški, Strojarski fakultet

u Slavonskom Brodu, Gradska i sveučilišna knjižnica i Studentski centar.

Usprkos razaranjima, nastava je bila ustrojena primjereno ratnim prilikama, kroz konzultativne i instruktivne oblike, a znanstvenoistraživački rad obavljao se prema projektima, premda otežano.

Od prvih dana agresije na Republiku Hrvatsku studenti, nastavnici i djelatnici, kao dragovoljci, uključili su se u postrojbe MUP-a, ZNG-a, odnosno Hrvatske vojske.

U ovom nepravednom i krvavom ratu, u obrani svoje jedine domovine Hrvatske poginulo je naših studenata (22) i nastavnika (5), a ranjeno je 30 studenata.

S posebnim ponosom ističemo jedinstvenu postrojbu Sveučilišta - Studentsku bojnu "Veni, vidi, vici" i djelatnost Studentskog centra. Studentski dom (jedini koji imamo), bio je napučen zbrinutim prognanicima iz Čelija, Tenja, Erduta, Aljmaša, Dalja i Baranje. Studentska kuhinja od 850 kapacitiranih obroka početkom Domovinskog rata, i u njegovom tijeku osigurala je 12 tisuća obroka, koji su dnevno hrabri djelatnici Studentskog centra odvozili na prve crte bojišnice postrojbi Hrvatske vojske.

Za svoj zapažen doprinos u Domovinskom ratu Sveučilište u Osijeku dobilo je Plaketu, Priznanje i Zahvalnicu Zapovjedništva Zbornog područja Osijek. Glavna ideološka nastojanja komunističkog režima s unitarističkom jugoslavenskom koncepcijom bila su u suštini protuhrvatska. Stoga, nakon prvih slobodnih izbora 1990. i demokratskih promjena u Republici Hrvatskoj, započinju korjenite promjene u visokoj naobrazbi.

Potkraj 1993. godine Sabor RH donio je Zakon o visokim učilištima i Zakon o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, a godinu dana kasnije potvrđen je novi Statut Sveučilišta u Osijeku. Novim zakonima visoka naobrazba i znanstvena djelatnost u Hrvatskoj usmjereni su na svjetsku razinu vršnoće i europske standarde.

Vrednovanjem visokih učilišta, koje je u tijeku, nastoji se na studije uvesti nastavne programe koji su prepoznatljivi u Europi i koji omogućuju međusveučilišnu razmjenu studenata, nastavnika i znanstvenih projekata.

Značajne promjene u ustrojstvu hrvatskih visokih učilišta predviđaju odvajanje sveučilišne nastave, koja sadrži poslijediplomske znanstvene studije, od

stručne naobrazbe na veleučilištima u koja će biti uključene visoke stručne škole.

Na Sveučilištu se izvode znanstvena istraživanja unutar gotovo stotinu znanstvenih projekata i više međunarodnih projekata.

Studij medicine u Osijeku djeluje od 1979. godine

u okviru Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a godišnje upisuje blizu 50 studenata.

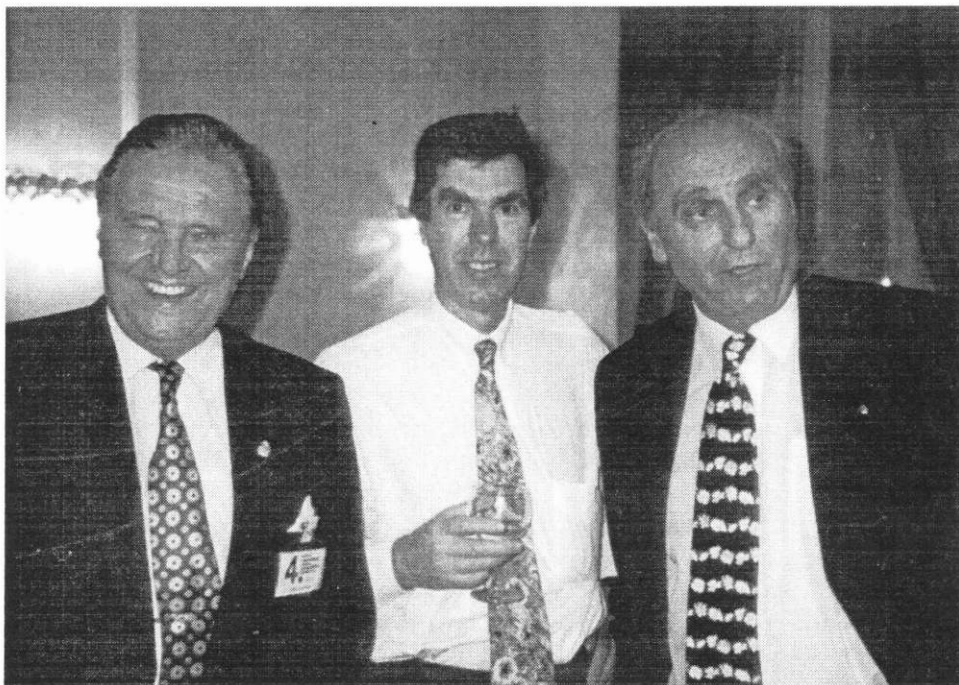
Početak 1995. godine osnovan je Inicijativni odbor za osamostaljivanje medicinskog studija i prerastanje u Medicinski fakultet Sveučilišta u Osijeku.

Rektor

Prof. dr. Josip Planinić

Sa svečane predstave u Hrvatskom narodnom kazalištu "Osječki karusel"

Prof. dr. Žarko Dolinar,
prof. dr. Ivo Baća i
prof. dr. Antun Tucak

Iseljenička Hrvatska i domovina

Drage kolegice i kolege, dragi članovi Svjetskog zbora hrvatskih liječnika, cijenjeni gosti, visoko štovani predstavnici hrvatskog čelništva, štovani predsjedniče!

Već je postala tradicija našeg Zbora, da se pokraj glavnog težišta na stručne teme osvrne i na one društvene teme, koje nas osobito zaokupljaju zbog svoje važnosti ili aktualnosti i koje se mogu smjestiti u područje gdje se zdravstvene i političke teme u širem smislu dodiruju.

U Puli sam prošle godine, nakon mog referata u kojem sam se ukratko osvrnuo na istarsku prošlost i sadašnjost, bio konfrontiran sa interesantnim pitanjem: "Tko je Vama dozvolio govoriti?" To me je pitanje potaklo na intenzivno razmišljanje i, bez obzira da li je mišljeno ideološki ili organizacijski, nudi se kao uvod u današnji prilog.

Nije više pitanje dozvole govora, nego moralne odgovornosti za ono što se govori i piše, koju snosi onaj tko se tog nezahvalnog i odgovornog posla lati. Hrvati izvan domovine prate s najvećom pozornošću sve događaje u domovini i u inozemstvu koji se tiču domovine.

Na temelju tiska, rasprava i prigodnih izjava osnovano se smije tvrditi da dijaspora ima puno razumijevanja za politiku Hrvatske vlade i u potpunosti podržava tu politiku, koju u osobitoj mjeri karakterizira strpljivost, razumnost, miroljubivost i diplomatski naponi u rješavanju svih neriješenih pitanja, a osobito oslobađanja okupiranog područja. Vojna snaga ostaje samo kao zadnji argument i uvjerljiva pomoć diplomatskim nastojanjima.

Činjenica da smo se sastali ovdje u Osijeku, najrječitije govori o povezanosti nas liječnika osobno i SZHL kao udruge s domovinom i o našoj visokoj senzibilnosti za sve njezine brige i poteškoće. Međutim, povremeno se čuje, nekad manje, nekad više glasna manjina u dijaspori, koja o nekim pitanjima ima i drukčije mišljenje i nalazi dovoljno razloga za kritiku. U demokraciji je to sasvim normalna pojava, pa je potrebno s punim uvažavanjem ući u konstruktivni dijalog s kritičarima i argumentativno ih pridobiti za pozitivan stav i podršku zajedničkim nastojanjima, a ne bi bilo dobro već a priori odgovoriti ignoriranjem.

Jedan od prigovora se odnosi na bojazan da se neki okupirani dijelovi ne bi zauvijek izgubili. Međutim, dovoljno je uočiti tri značajna kamenčića u mozaiku: Prevlaka, Maslenica i zapadna Slavonija, pa da se uvidi da će strpljivošću i razboritošću biti oslobođena i zadnja stopa hrvatske zemlje.

Oslobađanje zapadne Slavonije nas ispunjava osobitim ponosom zbog civiliziranog i profesionalnog načina, na koji je to izvršila naša hrvatska vojska. Kritika se odnosi i na odnos sa BiH i Muslimanima. Sigurno je taj odnos složen, pa ga se ne može pojednostaviti na taj način kako to neki olako čine.

Mi stvarno možemo biti ponosni da u Hrvatskoj živi i puno manjina različite narodnosti i različite vjere, s kojima smo kroz stoljeća prakticirali tolerantnost i višekulturno zajedništvo i ljubav prema zajedničkoj domovini s jednakim pravima, davno prije nego što je Zapadna Europa takav način suživota otkrila kao svoju novu ideologiju. Problemi su nastali tek kada je određena manjina htjela zavladati većinom - i ne samo zavladati, već je i uništiti.

Nitko još nije došao na pomisao da su svi katolici Hrvati, zato što su Hrvati tradicionalno katolici, čak niti u Hrvatskoj. Analogno se iz toga najbolje vidi da se isto tako ne može tvrditi da su svi Muslimani Hrvati, ali svi Muslimani koji su Hrvati, isto su tako Hrvati kao i Hrvati katolici, ili bilo koje druge vjere.

Najbolje svjedočanstvo o tome daju nadgrobne ploče na Mirogoju, i drugdje, sa hrvatskim grbom i polumjesecom na grobovima naših palih branitelja muslimanske vjeroispovijesti za našu zajedničku i jedinu domovinu. I po ovom pitanju kritičari mogu uočiti da se odnosi s BiH razvijaju u pozitivnom pravcu i na ravnopravnoj osnovi i da će, usprkos nemilih događaja, doći do zadovoljavajućeg rješenja.

Za nas u dijaspori je potrebno i važno prihvatiti razliku između Vlade i stranke. Mi podržavamo i stojimo iza legalno izabrane Vlade i to nas ujedinijuje, ali ne želimo biti uvučeni u stranačka nadmetanja, što bi nas razjedinjavalo. Oporbeni stranački rad je potreban i garancija demokracije. Kao što bi magnetska igla izgubila orijentaciju prema sjeveru bez južnog pola, tako bi i stranka s najboljim programom mogla izgubiti svoju demokratsku orijentaciju kad ne bi bilo budne operbe. Za to ima dovoljno primjera iz nedavne povijesti. Međutim, mi smo mišljenja da se stranačka politika treba u prvom redu voditi u domovini, a ne u dijaspori. Zato mi želimo kao strukovna udruga ostati stranački neutralni.

Osobito treba istaknuti, da se tzv. "nečisto rublje" pere kod kuće. Treba zauvijek prekinuti s pojavom da političari iz opozicije u inozemstvu održavaju

predavanja i rasprave za strane državljane i vani vode oporbenu politiku. Takva praksa mogla bi štetiti ugledu Hrvatske, a i nas pogoditi, koji smo sav trud uložili da bismo podignuli ugled Hrvatske na razinu koju zaslužuje.

Dotaknimo se i drugih osjetljivih tema koje zaokupljaju kritičare. Više puta se čuju prigovori na pojedince zbog njihove tzv. komunističke prošlosti. Činjenica je da je napredna, demokratska politička emigracija, još u vrijeme kada se o slobodi nije moglo ni sanjati, stajala na stanovištu da je oslobođenje Hrvatske moguće samo zajedno s hrvatskim komunistima, iako su bili uvjereni anti-komunisti i od komunista progonjeni.

Jedinstvo naroda je važnije od jedne ideologije, koja je sama sebe porazila i dovela do apsurdna. Puno važnije je osloboditi se komunističkog načina gledanja i ponašanja u privredi, pravu, u odnosu prema društvenoj, odnosno, državnoj imovini. Jer pojedina osoba ništa ne mijenja na slabosti sustava, ako se sustav ne promijeni. Ili drukčije rečeno: u dobrom sustavu većina osoba može dobro funkcionirati.

Čuju se i prigovori na račun nepravilnosti privatizacije. U svakom pojedinom slučaju je potrebna transparentnost i zagarantirana jednakost, a eventualne sporne slučajeve razjasniti i sudski riješiti, da ne ostane ni traga sumnje, jer kao što je agresija cijeli narod ujedinila, nezakonitosti u privatizaciji bi ga razjedinile.

Liberalni kapitalizam i darvinizam u gospodarstvu su fosili ekonomske prošlosti i društvo "where the rule is that you take as much as you can get away with" programira socijalne nemire i vlastitu dezintegraciju.

Zato se danas govori, ne o slobodnom tržištu, nego o "socijalnom slobodnom tržištu". Raslojavanje društva vodilo bi u siromaštvo iz kojeg je teško izići, a najkraći put u Europu ne vodi preko Južne Amerike.

Kao što je nakon francuske revolucije postao nemoguć povratak na feudalni sustav, isto je tako nakon socijalizma, bez obzira što mi o njemu mislili, postalo nemoguće društvo bez socijalne pravde.

Vrijeme rata je osobit delikatno i najteže su pogođeni oni najslabiji, pa treba voditi računa o tome da se ne potvrdi izreka "il n' y a pas la gerre que pour le pauvre". Spomenimo na ovom mjestu i to da je krajnje vrijeme da dođe do dosljedne i ozbiljne privatizacije ambulantnih liječničkih i stomatoloških usluga, i to u interesu i samih bolesnika i liječnika. Državna poduzeća ne funkcioniraju ekonomski čak ni u relativno discipliniranim i razvijenim društvima Zapadne Europe. Stvarna i pravedna denacional-

izacija će biti mjerilo za prosudbu volje prihvaćanja tržišnih odnosa.

Nakon ovog kratkog osvrt, bacimo pogled u budućnost i obratimo se našim vlastitim problemima. Iluzija je vjerovati da se čovjek bilo gdje osjeća kod kuće osim u vlastitoj domovini. Svi bismo se mi radije danas nego sutra vratili u domovinu. Realnost je, međutim, da je to zbog postojećih obaveza i prilika moguće samo postupno ostvariti, a za značajan povratak iseljenika moraju se izraditi realni programi.

Većina naših ljudi na tzv. privremenom radu u inozemstvu imalo je čvrste planove vratiti se najkasnije nakon umirovljenja. Stvarnost je, kao i kod drugih stranaca, sasvim drukčija. Umirovljenici se ne vraćaju u domovinu, ili bar ne u očekivanom broju. Razloge bi trebalo sistematski ispitati, ali svakako je jedan od razloga što djeca još idu u školu, studiraju i sl. Vrijedno je razmisliti o tome da li rješenje leži upravo u drugoj generaciji, tj. da se potiče povratak djece s kojima će se onda vratiti i roditelji. Upravo to ima dobar izgled na uspjeh, što se bazira na obostranoj koristi. Hrvatska će, čim se oslobodi i završi rat, zbog svog geopolitičkog položaja, visoko razvijenog turizma i obnovljene industrije, doživjeti gospodarski napredak, koji može imati za posljedicu pomanjkanje radne snage. S druge strane nezaposlenost u industrijskim zemljama na Zapadu ostaje već više godina na istoj visini. Tako se to optimističko gledanje može pokazati za par godina kao jako realno, da će druga generacija možda lakše naći posao u domovini nego u zemlji gdje je odrasla. Potrebni su ciljani programi, kako bi djeca već sada bolje upoznala domovinu i vezala se uz nju. To bi se osobito efikasno moglo postići organiziranim razmjennom učenika i osiguranjem studija na hrvatskim sveučilištima za studente iz dijaspore. Pa ako se mnogi od njih i vrate u strane zemlje, Hrvatska će u njima imati pouzdane poslovne veze i partnere na domaćem jeziku. Budući da živimo na svim kontinentima, imamo na raspolaganju pravi kapital, koji se može ostvariti razmjennom, ne samo đaka i studenata, nego i odraslih. Možda postoji tu i tamo neka bojazan od povratka iseljenika, ali tome nema razloga. Nema razloga za bojazan od stručne konkurencije, jer je stručna izobrazba u Hrvatskoj na jednako visokoj svjetskoj razini. Nema razloga ni za bojazan od ekonomske konkurencije, jer je dijaspora prve generacije u nepovoljnijem položaju zbog najčešće postojećih kredita i dugova. A u političkom smislu velika većina je umjerena, tolerantna i odana

demokratskim principima, koje je na Zapadu upoznala.

Zadovoljiti se samo doznakama deviza, značilo bi ne uvidjeti vrijednost pravog kapitala, koji bi se ostvario povratkom dijaspore.

Analize su pokazale da krediti Svjetske banke najčešće nisu u stanju pokrenuti privredu i smanjiti siromaštvo stanovništva dotične zemlje. Razlozi možda leže u načinu ulaganja tog novca. U svakom slučaju cjelokupno stanovništvo mora učestvovati u vraćanju kredita, pa je oprez osnovan i potreban. Praksa je pokazala da je graditeljstvo najpouzdaniji i najstalniji pokretač privrede, a preduvjet su za to urbanistički planovi. Novac koji bi dijaspora uložila u građevinarstvo, stvorio bi radna mjesta i pokrenuo privredu odozdo i u širinu, bez zaduživanja zemlje. Suvišno je reći da se privatizacijom stambene površine nije stvarala nova površina, pa tako ni pokrenulo građevinarstvo. Privatne transakcije su se, pak, izvodile najčešće u stranoj valuti, izvan granica zemlje, bez veće koristi za Hrvatsku.

Ako se urbanistički planovi ne mogu brzo ostvariti, potrebno je bezuvjetno i za stalno osigurati zakonom da samo državljani Hrvatske mogu posjedovati nekretnine, a osobito zemljišta. Kupovna moć velike većine hrvatskih građana je u usporedbi s mnogim drugim zemljama tako mala, da bi bez takve zakonske zaštite ubrzo došli u podređen položaj.

Potrebno je raditi na tome da se Hrvati u dijaspori što čvršće vežu uz domovinu na obostranu korist, a veze će biti osobito trajne i pouzdane ako se baziraju na ekonomskoj podlozi.

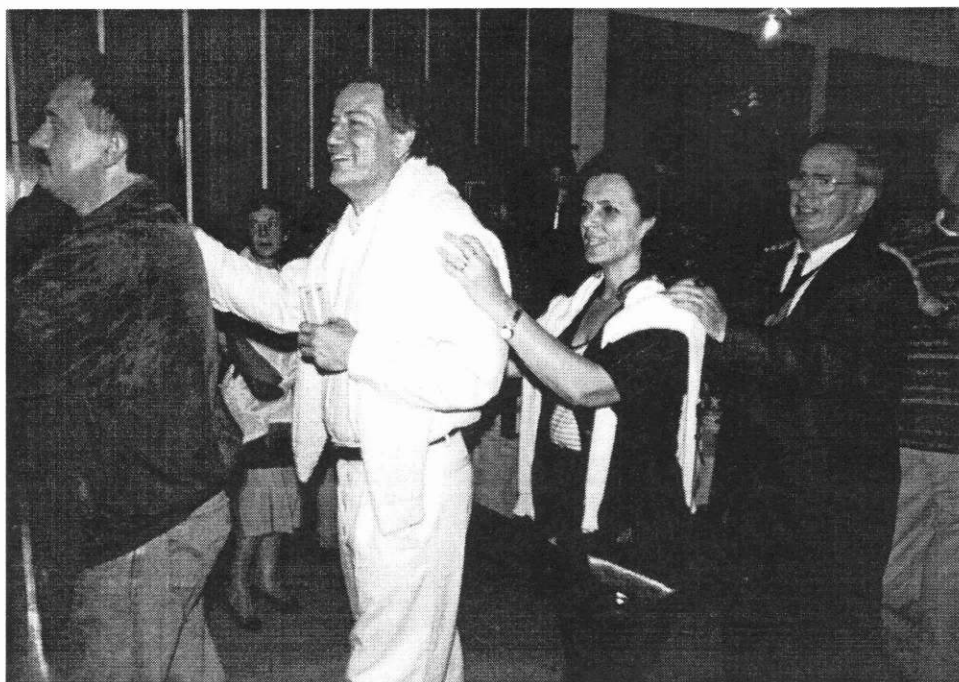
Kao što smo se mi liječnici organizirali i povezali po cijelom svijetu u vrijeme kad nam se to činilo neminovno potrebnim a što se je pokazalo veoma korisnim, jednaka želja i potreba pokazala se je kod ukupne dijaspore, da se organizira i stvori jedno NGO tijelo, kao autoritet u obrani hrvatskih interesa i ugleda, osobito na području gdje to diplomatskim i državnim službama nije moguće. Tako je došlo do stvaranja SHK. I dok SZHLJ primjerno funkcionira, HSK još nije premostio poteškoće nastajanja, osobito ne u najbrojnijoj dijaspori, kao što je Njemačka. Treba još jedanput reći i naglasiti da se u inicijatore i njihove ciljeve i namjere moglo imati potpuno povjerenje i da takve organizacije u dijaspori mogu opstati i uspješno funkcionirati samo ako se dosljedno drže demokratskih načela.

Mi nismo ovdje niti da kritiziramo, niti da dajemo savjete, već želimo kao budni svjedoci svojega vremena ostati u međusobnom razgovoru, u konstruktivnom dijalogu i pridonijeti vlastiti udio u toj povijesnoj metamorfozi najvećeg zla, kao što je rat i agresija protiv Hrvatske i njezinog naroda, u našu slobodu i nezavisnost, u naš zajednički napredak.

Dr. Valentin Barko

Sa svečane večere uz nastup KUD-a "Osijek 1862" u dvorani Tvornice šećera u Osijeku

Sa zajedničkog izleta u Đakovo

Sudionici okruglog stola "Zajednički rad i pomoć Hrvatskoj"